

ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Akademik Dergi

Cilt 2, Sayı 5, Bahar 2005

ULUSLARARASI İLİŞKİLER hakemli bir dergidir.

ULUSLARARASI İLİŞKİLER, International Political Science Abstract (IPSA) tarafından
taranmaktadır.

Dergiye yazı göndermek isteyenler için yazışma adresi:

Uluslararası İlişkiler Dergisi

Atatürk Bulvarı, No: 211/18

Kavaklıdere, 06680 Ankara

Tel. : 0 312 427 30 55

Faks: 0 312 427 30 66

Web: www.uidergisi.com

makale@uidergisi.com

Abonelik ücreti: 4 sayı için 40 YTL

(Abone formu derginin arkasındadır.)

ULUSLARARASI İLİŞKİLER dergisinde belirtilen görüşler sadece yazarını bağlar.

ULUSLARARASI İLİŞKİLER bir STRADİGMA yayınıdır.

STRADİGMA bir FORSNET kuruluşudur.

Sahibi: STRADİGMA adına Yüksel Samast

Editörler: Mustafa Aydın, Ankara Üniversitesi
Çağrı Erhan, Ankara Üniversitesi

Genel Koordinatör: Orhan Samast

Yardımcı Editör: Birgül Demirtaş-Coşkun, Başkent Üniversitesi

Tanıtım Koordinatörü: Selda Özçelik

Yayın Kurulu:

Meliha Altunışık, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Gökhan Çetinsaya, İstanbul Teknik Üniversitesi
Gencer Özcan, Yıldız Teknik Üniversitesi
Çınar Özen, İzmir Ekonomi Üniversitesi
Enis Tulça, Galatasaray Üniversitesi

Danışma Kurulu:

Gündüz Aktan, Emekli Büyükelçi
Nesrin Algan, Ankara Üniversitesi
Tuğrul Arat, Ankara Üniversitesi
Güliden Ayman, İstanbul Üniversitesi
Recep Boztemur, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Nur Bilge Criss, Bilkent Üniversitesi
Beril Dedeoğlu, Galatasaray Üniversitesi
Atilla Eralp, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Haluk Günüşur, İzmir Ekonomi Üniversitesi
Yaşar Hacısalihoğlu, İstanbul Üniversitesi
Yusuf Halaçoğlu, Türk Tarih Kurumu
Ersin Kalaycıoğlu, Sabancı Üniversitesi
Mustafa Kibaroğlu, Bilkent Üniversitesi
Hasan Köni, Yeditepe Üniversitesi
Şule Kut, Bilgi Üniversitesi
Ömer Kürkçüoğlu, Ankara Üniversitesi
Baskın Oran, Ankara Üniversitesi
İlber Ortaylı, Bilkent Üniversitesi
Mehmet Ögütçü, OECD
Hüseyin Pazarcı, Ankara Üniversitesi
Sabri Sayarı, Georgetown Üniversitesi
Norman Stone, Bilkent Üniversitesi
Ercüment Tezcan, Galatasaray Üniversitesi
Nuri Yurdusev, Orta Doğu Teknik Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

Editörden.....	VII
----------------	-----

KURAMSAL

<i>The Regime Theories: Useful Frameworks for Analysing Human Rights Issues? (Rejim Teorileri İnsan Hakları Sorunlarının İncelenmesinde Çerçeve Olarak Kullanılabilir mi?)</i>	1
Sevilay Z. AKSOY	

<i>Avrupa Anayasası'nı Tercih Nedenleri</i>	25
Fusun ARSAVA	

BÖLGESEL - GÜNCEL

<i>Türk Dış Politikası'nda Avrasya Seçeneği</i>	49
Erel TELLAL	

<i>Türkiye'de Kafkas Diasporası ve Türk Dış Politikası'na Etkileri</i>	71
Mitat ÇELİKPALA	

<i>SSCB Sonrası Dönemde Türkiye-Ermenistan İlişkileri</i>	109
Ali Faik DEMİR	

<i>Bağımsızlıktan Günümüze Türkiye-Tacikistan İlişkileri</i>	137
Pınar AKÇALI	

KİTAP İNCELEMESİ

<i>Mete TUNCOKU, Çanakkale 1915: Buzdağı'nın Altı</i>	161
Nuri YURDUSEV	

<i>İsmail CEM, Türkiye, Avrupa, Avrasya, Birinci Cilt, Strateji-Yunanistan-Kıbrıs</i>	165
Burcu YAVUZ	

<i>Benjamin L. SELF ve Jeffrey W. THOMPSON (der.), Japan's Nuclear Option: Security, Politics and Policy in the 21st Century</i>	179
Hakan GÖNEN	

<i>Uluslararası İlişkiler Bibliyografyası (Ocak-Mart 2005)</i>	189
--	-----

INTERNATIONAL RELATIONS
Vol. 2, No. 5, Spring 2005

CONTENTS

Editorial	VII
-----------------	-----

THEORETICAL

<i>The Regime Theories: Useful Frameworks for Analysing Human Rights Issues?</i>	1
Sevilay Z. AKSOY	

<i>Reasons for Supporting the EU Constitution</i>	25
Füsün ARSAVA	

REGIONAL – CURRENT AFFAIRS

<i>Eurasian Alternative in Turkish Foreign Policy</i>	49
Erel TELLAL	

<i>Caucasian Diaspora in Turkey and Its Impact on Turkish Foreign Policy</i>	71
Mitat ÇELİKPALA	

<i>Turkish-Armenian Relations in the Aftermath of the USSR</i>	109
Ali Faik DEMİR	

<i>Turkish-Tajik Relations After the Indenpendence</i>	137
Pınar AKÇALI	

BOOK REVIEWS

Mete TUNCOKU, <i>Çanakkale 1915: Buzdağı'nın Altı</i> (<i>Çanakkale 1915: Bottom of the Iceberg</i>)	161
Nuri YURDUSEV	

İsmail CEM, <i>Türkiye, Avrupa, Avrasya, Birinci Cilt, Strateji-Yunanistan-Kıbrıs</i> (<i>Turkey, Europe, Eurasia, Volume I, Strategy-Greece-Cyprus</i>)	165
Burcu YAVUZ	

Benjamin L. SELF and Jeffrey W. THOMPSON (eds.), <i>Japan's Nuclear Option: Security, Politics and Policy in the 21st Century</i>	179
Hakan GÖNEN	

Bibliography of International Relations (January-March 2005)	189
---	-----

Editörden

Uluslararası İlişkiler Dergisi'nin ikinci cildinin ilk sayısı ile sizlerle birlikte olmaktan büyük memnuniyet duyuyoruz. Şu ana kadar sizlerden gelen görüş, öneri ve yorumlar sayesinde dergimizin gerek Uluslararası İlişkiler disiplini çalışanları gerekse öğrencileri arasında rağbet gören bir yayın haline gelmiş olduğunu görmekten mutluyuz. Sizlerin desteğinin ve ilgisinin devam etmesiyle dergimizin kurumsallaşmasında giderek daha fazla aşama kaydedeceğimize inanmaktayız.

Bu sayımızın ilk makalesi kuramsal bölümde yer almakta olup rejim teorileri ve insan hakları sorunları konusunu incelemektedir. Rejim teorileri uluslararası ilişkiler teorileri arasında son yıllarda giderek daha fazla incelenmekte ve bu konuyla ilgili yayınların sayısı artmaktadır. Sevilay Z. Aksoy'un çalışmasında rejim kuramlarının insan haklarının incelenmesinde önemli bir çerçeve sunup sunmadıkları üç kısımda incelenmektedir: Rejimlerin kavramsallaştırılmasıyla ilgili önemli kuramlar, rejim teorileri ve insan hakları, uluslararası aktörlerin rejim teorileri kapsamında insan hakları meselelerine olan ilgileri. Makalede *kognitif* yaklaşımın insan hakları meselelerini incelemede nispeten uygun bir çerçeve olduğu ifade edilmektedir. Sevilay Z. Aksoy'un makalesini, kaleme alındığı dil olan İngilizce olarak yayınlıyoruz. Böylece, bu sayıdan başlayarak, İngilizce çalışmalarınızı da dergimize yollayabileceğinizi hatırlatmak istiyoruz.

Avrupa Birliği (AB) 1990'lardan itibaren bir yandan genişleme öte yandan derinleşme süreçlerini eş zamanlı olarak yürütmeye çalışmaktadır. AB'nin bu bağlamda kendi içinde gerçekleştirmeye çalıştığı en önemli reformlardan biri tüm üyeler için ortak bir anayasa oluşturma çalışmalarıdır. Füsun Arsava "Avrupa Anayasasının Tercih Nedenleri" başlıklı makalesinde AB hukukunun Anayasa'yla ne gibi bir değişim geçirmekte olduğunu analiz etmektedir. Her ne kadar Avrupa Toplulukları kurucu anlaşmaları anayasa niteliği taşımış olsalar da, mevcut Anayasa önemli bir değişiklik getirmektedir: Artık Avrupa vatandaşlarını da sürece dahil edilmektedir. Bu durumun AB'nin kendi içindeki demokrasi ve meşruiyet tartışmalarına da ciddi yansımaları olacaktır.

1991 sonunda SSCB'nin dağılmasıyla birlikte Avrasya'da bağımsızlıklarını kazanan devletler Türk dış politikasını önemli bir meydan okumayla karşı karşıya bırakmıştır. Türkiye'de karar alıcılar hazırlıksız bir şekilde yakalandıkları bu durum karşısında nasıl politikalar ve stratejiler oluşturmaları gerektiği konusunda zorluklar yaşamışlardır.

Erel Tellal'ın çalışmasında Türk dış politikasında beliren Avrasya seçeneği incelenerek, Türkiye'nin bu bölgeye yönelik planlarının bir bilançosu çıkartılmaya çalışılmaktadır. Orta Asya ve Kafkasya'ya yönelik politikaların belirlenmesinde Türk Dışişleri Bakanlığı'nın ve ülke içinde bu bölgeye ilgi duyan grupların etkilerinin neler olduğu yorumlanmaktadır. Bölgedeki ülkelerin bağımsızlıklarını kazanmalarının ardından yaşanan ilk 10 yılda Türk dış politikasının karşı karşıya kaldığı sorunların da incelendiği makalede, sonraki yıllarda bu bölgede başarı kazanabilmek için neler yapılması gerektiği üzerinde de durulmaktadır.

Türkiye diaspora kavramına daha çok yurtdışında yaşayan Rumlar ve Ermeniler bağlamında aşınayken, 1990'larda kendi içinde de bazı diaspora gruplarının dış politika sürecinde etkin bir rol üstlenme çabalarıyla karşılaşmıştır. Çalışmasında ilk olarak diaspora kavramını kuramsal çerçevede ele alan Mitat Çelikpala, Türkiye'deki Kafkas diasporasını oluşturan Ermeni, Azeri, Gürcü ve Kuzey Kafkas halklarının örgütsel hale gelmeleri, yaşadıkları değişim ile SSCB'nin dağılmasının bu diaspora üzerindeki etkilerini incelemektedir. Makale ayrıca Kafkas diasporasının Türk Dışişleri Bakanlığı diplomatları ve siyasetçiler üzerinde nasıl bir etkinlik sağlamaya çalıştığı konusunu irdelemektedir.

Son dönemde Türkiye'nin dış politika aktörlerinin en önemli gündem maddelerinden birini Ermenistan oluşturmaktadır. SSCB yıkıldıktan sonraki dönemde Türkiye-Ermenistan ilişkilerini inceleyen Ali Faik Demir'e göre her ne kadar Petrosyan döneminde pozitif adımlar atılsa da, Yukarı Karabağ meselesi ikili ilişkilerde önemli bir "çıbanbaşı" olarak ortaya çıkmıştır. Koçaryan döneminde ise ilişkiler daha da sorunlu hale gelmiş, mevcut sorunlara sözde soykırım meselesinin uluslararası ortamda daha fazla gündeme getirilmesi de eklenmiştir. Koçaryan'ın ikinci başkanlık döneminde ise daha ılımlı bir atmosfer yakalanmış ve Türk-Ermeni Barış Komisyonu kurulabilmiştir.

Türkiye'nin Tacikistan'la ilişkileri literatürde diğer Orta Asya ülkelerine oranla daha az ele alınmıştır. Bu sayımızda yer verdiğimiz Pınar Akçalı'nın makalesi bağımsızlıktan bugüne kadar Türkiye'yle Tacikistan arasındaki ilişkileri analiz etmektedir. Türk-Tacik ilişkilerini iki döneme ayırarak inceleyen yazar, 1991-1994 arasındaki dönemde çeşitli nedenlerden dolayı ikili ilişkilerin pek gelişemediğini, ancak 1995-2003 döneminde bir gelişme yaşandığını vurgulamaktadır. Hangi faktörlerden dolayı böyle bir değişim yaşandığı da makalenin ele aldığı konular arasındadır.

Kitap incelemesi kısmında üç kitaba yer veriyoruz. Mete Tuncoku'nun *Çanak kale 1915: Buzdağı'nın Altı* adlı çalışmasını Nuri Yurdusev inceliyor.

İsmail Cem'in *Türkiye-Avrupa-Asya* serisinin birinci cildini oluşturan *Strateji-Yunanistan-Kıbrıs* kitabını ise Burcu Yavuz değerlendiriyor. Hakan Gönen ise, *Benjamin L. SELF ve Jeffrey W. THOMPSON*'un derlediği *Japan's Nuclear Option: Security, Politics and Policy in the 21st Century* başlıklı kitabı bizlere tanıtıyor.

Uluslararası İlişkiler Bibliyografyası kısmında ise Ocak-Mart 2005 tarihleri arasında yayınlanan kitap ve makalelerin listesine ulaşabilirsiniz.

Dergiyle ilgili tüm katkılarınızı, ayrıca yorumlarınızı, eleştirilerinizi ve önerilerinizi bekliyoruz. 6. sayımızda yeniden biraraya gelebilmek dileğiyle.